

SMĚRNICE

pro létání v dlouhé vlně v závětrí Krušných hor

- Obsah:**
1. Meteorologické podmínky
  2. Využití vlnových situací podle typu
  3. Vybavení kluzáku pro lety v dlouhé vlně
  4. Provoz při vlnových situacích na letišti Chomutov
  5. Organizace a řízení provozu při létání v dlouhé vlně
  6. Postup při zhoršení METEO podmínek

1. Meteorologické podmínky

Při SZ proudění, tj. ze směru 305° až 325° a při rychlosti větru cca 10 m/s, se za určitých povětrnostních situací tvoří v závětrí Krušných hor vlnové proudění.

Hřeben Krušných hor je položen ve směru JZ-SV. Jeho délka, využitelná pro lety v dlouhé vlně, je dána spojnici měst Kadaň a Děčín / 80 km /. Obvykle však vlna k těmto krajním bodům nezasahuje a vyskytuje se v délce cca 35 km. Průměrná výška hřebene je 780 m n. m., nejvyšším bodem je Klínovec -1244 m, v prostoru našeho létání Medvědí skála - 921 m.

Vlnové proudění je charakteristické typickou oblačností. Nad hřebenem se tvoří oblačnost föhnové zdi a v závětrí rotorová oblačnost. Čočkovitá oblačnost typu Ac lenticularis, v několika patrech nad rotory, se s výškou posouvá k hlavnímu hřebenu až nad föhnovou oblačnost. Při některých vlnových situacích je oblačnost, charakteristická pro vlnové proudění, nevýrazná a lze ji pouze předpokládat jen podle směru a rychlosti větru. Ve vlnovém proudění za Krušnými horami bylo již dosaženo, při některých situacích, výšky až 7000 m.

2. Stupeň vycvičenosti pilotů, kteří mohou létat ve vlně

Není-li pokrytí oblačností větší, než 4/8 střední a nízké oblačnosti, a je bezoblačná mezera mezi föhnovou zdí a prvním rotorem.

Pokud je pokrytí oblačností větší než 4/8, je nutno zůstat pod základnou oblačnosti tvořící toto pokrytí / viz. předpis L 2 pravidla létání /.

Minimální výška základny rotorové oblačnosti je 600 m nad letištem Chomutov.

Před létáním ve vlnovém proudění musí pilot splnit tyto podmínky:

- absolvovat pozemní přípravu pro létání ve vlně
- seznámit se s touto směrnici
- mít proveden let ve vlně s instruktorem a v zápisníku záznam, že je schopen samostatných letů v dlouhé vlně za Krušnými horami.

3. Vybavení kluzáku pro lety v dlouhé vlně

Kluzák, se kterým budou prováděny lety ve vlně, musí být vybaven fungující radiostanicí a zatáčkoměrem s baterií. Pilot je povinen mít u sebe během letu ve vlně náhradní baterii pro pohon zatáčkoměru a mapu ICAO 1:500 000 se zákresy prostorů, jako CTR TMA letišť, zakázané prost. atd... Každý kluzák musí být vybaven tabulkou cestovních hladin pro přepočítání výšky z metrů na stopy a obráceně.

Pokud kluzák není vybaven kyslíkovým dýchacím přístrojem pro posádku, neměla by výška letu přesáhnout 4000 m.

4. Provoz při vlnových situacích na letišti Chomutov

Informace o letišti: poloha letiště je 3,5 km E od města Chomutov

50°28'05''N - 13°28'20''E

VPD: 04/22 100x1200 m,
14/32 100x 830 m

nadmořská výška: 343 m / 1125 ft

Při typické vlnové situaci je letiště Chomutov, vzhledem ke své poloze ke Krušným horám, ve stínu rotoru první vlny. Náběžná hrana rotoru pulzuje přibližně na spojnici Chomutov - Most - Teplice a je deformována členitostí horského hřebene. Z těchto důvodů v prostoru letiště Chomutov vane v přízemních vrstvách vítr do 5 m/s.

Vzlet: - při vzletu za vlečným letounem nesmí být překročeny povolené složky max. rychlosti větru pro používaný typ letounu. Posádky letadel musí být připraveny na silnou turbulenci a případný boční vítr při vzletu. Odpoutání letadel od země musí být provedeno při vyšší rychlosti. Po vzletu letadla mohou prolétávat silnou turbulencí a oblastmi stoupavých a klesavých proudů.

Vlek: - vlek kluzáku z letiště Chomutov se provádí z VPD 32. Stoupá se do první zatáčky vpravo mimo Otvice, maximálně mezi Otvice a Jirkov, a pravou mírnou zatáčkou navazuje před pásmo prvního rotoru směr Otvice - koridor - Komořany. Vleky se provádí před rotorovou oblačností první vlny do výše 1200 - 1600 m QNH. Rychlost ve vleku musí být vyšší než normální ale nesmí překročit max. povolenou rychlost kluzáku pro aerovlek.

Nalétnutí stoupání ve vlnovém proudění a vypnutí kluzáku z aerovleku: - Po provedení první zatáčky a letu proti větru kolmo na oblačnost rotoru provést vlek do místa vypnutí. Místo vypnutí je dáno výraznou rotorovou oblačností, nejčastěji to bývá prostor Otvice - Komořany. Nalétnutí do stoupání se provede prolétnutím pod nevýraznou částí rotoru, kde je menší turbulence, k návětrné straně rotoru, a tam vlečný letoun provede zatáčku podél nejvýraznější rotorové oblačnosti. Po dosažení klidného stoupání a bezpečné výšky se pilot kluzáku vypne.

Létání ve vlnovém proudění: - Po vypnutí pokračuje pilot kluzáku ve stoupání při normální rychlosti podél návětrné strany oblačnosti rotoru. Při tom pozorně sleduje vývoj rotorové oblačnosti neboť tato mění svoji polohu. Vylučuje snos a zatáčky provádí tak, aby nevlétl do oblačnosti. Sleduje ostatní letadla a dodržuje bezpečné rozestupy od nich.

Pilot kluzáku je povinen provádět srovnávací navigaci, aby neustále znal svoji polohu vzhledem k letišti, a sledovat vývoj počasí, aby včas rozpoznal nebezpečí uzavření mezery mezi oblačností föhnové zdi a rotoru.

Sestup a přistání na letišti Chomutov: - sestup provádět v prostoru mimo stoupání za stálého sledování země. Sestup pod základnu rotoru ukončit v prostoru Vrskmaň. Pro urychlení sestupu používat brzdících klapek. Přiblížení k letišti provádět na zvýšené rychlosti, neboť dochází k prolétávání oblastí se silnou turbulencí a klesáním. Stejně zásady platí i pro případ, kdy pilot po vypnutí nenalétnul stoupání a let musel přerušit. Zařazení do levého okruhu VPD 32 provést ve výšce 500 m nad letištem a okruh provádět v těsné blízkosti západního okraje letiště. Po přelétnutí silnice Chomutov - Pesvice ve výšce 300 m provést 3. zatáčku tak, aby 4. zatáčka byla u západního okraje obce Pesvice. Při sestupu na přistání vylučovat snos a počítat se značnou turbulencí a klesáním, udržovat zvýšenou rychlost bez použití vztakových klapek, a pomocí brzdících klapek upravit rozpočet na přistání tak, aby kluzák bezpečně přistál na letišti bez ohledu na délku přistání.

5. Organizace a řízení provozu při létání v dlouhé vlně

Pokud bude létat více než jeden kluzák mimo provozní dobu služby OPI, je třeba stanovit do funkce dispečera OPI s touto kvalifikací pro zabezpečení provozu.

Obecně lze létat ve vlně bez omezení, s dodržením všech předpisů s létáním souvisejících (zejména L -2) a AIP ČR.

Je třeba vzít do úvahy, že bez spojení a bez podaného letového plánu (FPL), lze stoupat s kluzákem pouze v prostoru třídy E, do letové hladiny (výšky) FL 95 (2900 m) na tlak 1013 hPa

Nesmí dojít k vlétnutí do zakázaného prostoru LKP 8 (Chemopetrol Litvínov) GND-1200 m QNH.

Prozatím pozastveno, Pouze za použití odpovídače sc.radaru

Pokud budou mít piloti kluzáků v úmyslu využívat výšky nad 2900 m, je potřeba podat FPL

(letový plán) např. na briefing LKPR tel. 02 / 2037 4103 (viz příloha 1) a bylo by vhodné provést dohovor s vedoucím směny na ACC Praha tel. 02 / 2037 4397 nebo 4386 . Zejména je třeba oznámit

postup zamýšleného letu, volací znak kluzáku, který by byl na spojení se stanovištěm ŘLP ACC / Praha, prostor činnosti a hladiny letu, které by kluzák chtěl využívat.

Pozn.: Z praktického hlediska je účelné vyžádat si nejprve nižší hladinu, např. FL 110, a po schválení si přímo za letu požádat o hladinu vyšší podle konkrétní situace.

Rozhodně nepožadovat po telefonu rovnou FL200!!! Nebude schváleno.

Při provozu více kluzáků a po povolení stoupaní ze strany ACC, musí mít pilot, který komunikuje s ACC přehled o ostatních kluzácích a bude zodpovědný za předání informace, o aktuální nejvyšší hladině, která je právě využívána.

Při letech nad výšku 2900 m se musí létat pouze v prostoru: Medvědí skála - po st. hranici - Hora Sv. Šebestiána - Droužkovice - Havraň - letiště Most - Osek - Moldava - po st. hranici - Medvědí skála.

Příklad:

- byl podán letový plán a provedena domluva s ACC s oznámením, že L-13 Blaník imatrikulace OK-4720 pro let ve vlně bude na spojení na příslušné frekvenci stanoviště PRAHA INFO - frekvence 126,1 MHz a prostor činnosti bude max 10 NM jižně st. hranice v letové informační oblasti (FIR) Praha mezi LKCH a LKMO.

Pilot kluzáku, který hodlá pokračovat ve stoupaní ve vlně nad výšku 2900 m, toto oznámí kluzáku OK-4720 (ten musí být ve vzduchu neboť zajišťuje spojení s ACC). Pilot kluzáku OK-4720 požádá na frekvenci 126,1 MHz frází:

" PRAHA INFO OK-4720 dobrý den, dosahujeme letovou hladinu 95 (devět pět) a žádáme stoupat na letovou hladinu 110 (jedna jedna nula) "

" OK-4720 stoupejte pouze do letové hladiny 100 (jedna jedna nula). "

" Rozumím, stoupat do letové hladiny jedna jedna nula povoleno OK-4720. "

Po tomto povolení pilot kluzáku OK-4720 oznámí všem ostatním kluzákům ve vlně, že je povoleno stoupat až do výšky 3350 m na tlak 1013 hPa.

Je potřeba vždy zdůraznit tlak na výškoměru, aby nedošlo k přestoupání nejvyšší povolené hladiny a snížení rozestupu s letadly nad kluzákem.

Pokud je dosažena naposledy povolená hladina, je možno obdobným způsobem opět vyžádat hladinu vyšší.

Pokud již nejsou využívány hladiny nad FL 95 a ani se neočekávají další lety nad tuto hladinu, je nutno co nejdříve toto oznámit ACC a frází:

" OK-4720 jsme pod letovou hladinou devět pět (FL95) vyšší hladiny už nebudeme využívat a ruším letový plán "

" rozumím letový plán zrušen v.....(čas), naslyšenou "

Dojde-li k ukončení spojení, dále pokračovat s kluzáky už jen na frekvenci 123,6 MHz Chomutov INFO. Pokud by letový plán nebyl zrušen za letu, potom je nutno toto oznámit telefonicky co nejdříve po přistání

POZASTAVENO !!

6. Postup při zhoršení METEO podmínek

V případě přibývání oblačnosti a uzavírání prostoru mezi föhnovou zdí a rotorem je pilot povinen okamžitě provést strmý sestup (plně vysunuté brzdící klapky při rychlosti cca 130 km/h) a přistát na letišti Chomutov nebo na vhodné ploše v terénu s ohledem na směr a sílu větru.

Jestliže pilot nestačil provést sestup a dojde k uzavření mezery mezi föhnovou zdí a rotorem, je povinen toto oznámit dispečerovi OPI a současně udat svoji polohu a výšku. Dispečer OPI na letišti Chomutov je potom povinen předat pilotovi takové informace, které mu umožní provést bezpečný sestup a přistání na letišti Chomutov, ev. Most nebo Raná, případně na vhodné ploše v terénu. Při sestupu přes oblačnost, nesmí být základna oblačnosti níže než 600 m nad terénem, v jehož prostoru je sestup prováděn.

Za účelem možnosti poskytnout správné informace pilotovi kluzáku je dispečer OPI povinen znát: - směr a rychlost větru

- výšku základny oblačnosti nad terénem jižně a jihovýchodně od Krušných hor

Zpracováno aeroklubem Chomutov

V Chomutově dne 27.11. 2004

Schválil vedoucí letového provozu AK
Petr ŠVESTKA

Aktualizace : 20.10. 2015